

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ АУДИТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТАРШИХ КЛАСАХ І ВНЗ»**

Виконала:

студентка II курсу Ang1-M17z групи
спеціальності 014.02 Середня освіта
(Мова і література (англійська))

Мойко Алла Сергіївна

Керівник:

Главацька О.І., кандидат філологічних
наук, доцент, доцент кафедри англійської
мови

Рецензент:

Боднарчук Т.В., кандидат філологічних
наук, доцент, доцент кафедри німецької
мови

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ	
1.1. Загальні поняття, риси та функції аудіювання як виду мовленнєвої діяльності	9
1.2. Компетентність в аудіюванні та її складники.....	13
1.3. Види аудіювання.....	14
1.4. Чинники, що визначають успішність аудіювання іноземною мовою..	17
1.5. Дидактичні умови проведення аудіювання.....	26
Висновок до розділу.....	37
РОЗДІЛ 2. ВДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	
2.1. Етапи формування компетентності в аудіюванні.....	38
2.2. Система вправ і завдання для формування компетентності в аудіюванні.....	40
2.2.1. Пам'ятки-поради як засіб рефлексії студентів під час аудіювання.....	50
2.3. Навчання аудіювання англomовних публіцистичних текстів.....	56
2.4. Використання кінофрагменту для розвитку навичок аудіювання.....	64
2.5. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для вдосконалення навичок аудіювання.....	67
2.6. Етапи організації контролю рівня сформованості компетенції в англomовному аудіюванні.....	71
Висновок до розділу.....	78
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АКА – англomовна компетенція в аудіюванні

АМ – англійська мова

ВК – взаємоконтроль

ЗНЗ – загальноосвітній навчальний заклад

ІМ – іноземна мова

ІМіК – іноземні мови і культури

КА – компетентність в аудіюванні

ЛО – лексична одиниця

МД – мовленнєва діяльність

НПТ – навчальні публіцистичні тексти

СВК – само- взаємоконтроль

СК – самоконтроль

СО – самооцінка

ТЗ – тестові завдання

ВСТУП

У сучасному світі освіта стає однією з найважливіших умов розвитку економіки і громадського суспільства, особистого розвитку і успіху. Мета сучасної школи і освіти в цілому – це виховати конкурентоспроможну, успішну, творчу, компетентну особистість. Важливим чинником у досягненні такої мети є знання іноземною мови (ІМ) як чинника міжнародного спілкування. Зростання освітнього, виховного й розвивального значень ІМ у житті суспільства й кожної людини, а також наявність багатомовного й полікультурного середовища в усіх європейських країнах продиктували ідею розширення індивідуального мовного досвіду особистості.

Розширення міжнародних зв'язків України в економічній, політичній та науковій сферах вимагає нового визначення завдань освіти у країні. Сучасні тенденції розвитку освіти і, зокрема, середньої, виступають основними чинниками, які обумовлюють профільний характер старшої школи в Україні і модернізацію навчання ІМ в ній. Для досягнення відповідності між структурою освіти і потребами сучасної економіки та інтеграції України у європейський економічний і культурний простір були розроблені проекти концепцій розвитку освіти України та профільного навчання в старшій школі, які передбачають повний перехід старшої школи на профільну підготовку і здійснення профільного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах (ЗНЗ) різних типів [39, с. 14].

На сьогодні знання ІМ є не просто перевагою при вступі до вузу чи працевлаштуванні, а необхідною умовою життя, викликаною стрімким розвитком науково-технічного прогресу, пришвидшенням євроінтеграційних процесів в Україні та загальною тенденцією до глобалізації суспільства. Безумовно, що знання англійської мови (АМ) виявляються у всіх видах мовленнєвої діяльності (МД), проте особливої уваги заслуговує аудитивна компетентність учнів / студентів, без якої спілкування є неможливим і відповідно подальша співпраця також.

Якість спілкування, можливість отримання необхідної інформації суттєво залежить від сформованості іншомовної аудитивної компетентності фахівців. Нині існує багатодосліджень з проблеми оволодіння іншомовними аудитивними навичками та вміннями учнями ЗНЗ (С.В. Гапонова [11], М.І. Заболотна [14-17], Н.В. Кржемінська [23], Л.А. Сажко [44], В.В. Черниш [55], студентами мовних (Н.В. Агєєва [1], О.Б. Бігич [4], О.Ю. Бочкарьова [7], Р.І. Вікович [8], Є.О. Колесникова [21], І.М. Літвін [25], О.О. Сіваченко [45], І.В. Щукіна [61] та ін.) та немовних (Н.І. Гупка-Макогін [13], Л.І. Іванова [19], А.Е. Міхіна [34], Н.А. Новоградська-Морська [38], А.В. Гаврілова [10] та ін.) спеціальностей. Проблему створення системи вправ у навчанні аудіюванню вивчали В.О. Бухбіндер, Н.І. Гез [12], Ю.І. Скляренко [46], С.Л. Захарова, С.П. Шатілов та ін. Розробкою системи вправ для формування та контролю навичок і вмінь в аудіюванні займалися Я.А. Крапчатова [22], І.Н. Алексєєва, Н.Є. Жеренко, О.В. Кміть, Я.М. Колкер, Є.С. Устінова, О.Б. Метьолкіна [33], Т.О. Яхнюк та ін. Питання використання жанрів публіцистики для навчання рецептивних видів мовленнєвої діяльності висвітлено в роботах дослідників, які займаються проблемами навчання читання (О.В. Бирюк), взаємопов'язаного навчання аудіювання і читання (Н.Ф. Метанова). Питання навчання іншомовного аудіювання школярів і студентів продовжує привертати увагу вітчизняних та зарубіжних науковців і методистів (М. Allan, Anna Anderson and Tony Lynch, David M. Bell, J. Field, J. Hamer, J. O'Malley, М. Андервуд, Дж. Браун, О.Б. Бігич, С.В. Гапонова, І.О. Гончар, Н.В. Єлукіна, В.Г. Златніков, Л.Ю. Куліш, Є.В. Мусницька, К.І. Онищенко, О.П. Петрашук, Н.К.Скляренко, В.В. Черниш та ін.).

Водночас, маємо погодитися з думкою вітчизняного методиста О.Б. Бігич, яка зазначає, що питання формування компетентності в аудіюванні (КА) залишається актуальним, зокрема, проблеми формування іншомовної КА у контексті компетентнісного підходу; визначення структури іншомовної КА, уточнення цілей її формування у старшій школі та ВНЗ; етапи формування іншомовної КА та дотичні до них вправи; характеристика

засобів формування іншомовної КА та способів контролю рівня її сформованості [2, с. 19].

Актуальність дослідження визначається сучасними концепціями перебудови освіти в Україні в напрямку забезпечення всебічного розвитку особистості. Особлива роль у цьому процесі належить старшій ланці навчання, де цілеспрямовано виявляються та розвиваються здібності школяра, формуються вміння та бажання вчитися, створюються умови для її самовираження в різних видах діяльності. Означеними позиціями обумовлюється необхідність цілеспрямованої, систематичної роботи з формування КА, яке є показником гармонійного поєднання творчого мислення з високорозвиненими загальнонавчальними вміннями. Проблема навчання сприйняття автентичної мови на слух є одним з головних аспектів навчання іншомовного спілкування, і саме тому розвиток і розробка технологій навчання аудіювання, що відповідають запитам часу, вкрай важливі.

Мета дипломної роботи – вивчити основні аспекти методики формування іншомовної КА з урахуванням сучасних умов і тенденцій у навчанні ІМ у старших класах ЗНЗ і ВНЗ.

Дана мета передбачає вирішення наступних **завдань**:

- вивчити методичні джерела, пов'язані з проблемою дослідження;
- дослідити питання, що стосуються загальної характеристики іншомовної аудитивної компетентності, цілей її формування в учнів старшої школи та студентів ВНЗ;
- виокремити складники компетентності в аудіюванні: вміння, навички, знання і комунікативні здібності;
- визначити етапи формування аудитивної компетентності і систему вправ для її формування на уроках англійської мови в 10-11 класах ЗНЗ та на заняттях англійської мови у ВНЗ;

- охарактеризувати дидактичні умови формування іншомовної компетентності в аудіюванні та контролю рівня її сформованості на уроках англійської мови в старших класах ЗНЗ та на заняттях англійської мови ВНЗ;
- проаналізувати труднощі формування КА та розкрити способи їх подолання;
- обґрунтувати необхідність використання сучасних англомовних публіцистичних текстів, кінофрагментів та пам'яток-порад у навчальному процесі;
- описати етапи організації контролю та необхідність використання тестових завдань як засобу контролю рівня сформованості КА.

Об'єкт дослідження: навчальна діяльність учнів на уроках англійської мови у старшій школі та студентів на заняттях АМ у ВНЗ.

Предмет дослідження: особливості процесу навчання аудіювання у старших класах ЗНЗ та ВНЗ і способи формування аудитивної компетенції учнів та студентів на уроках / заняттях англійської мови.

Для обґрунтування теоретичних положень та опису практичних завдань були використані такі **методи дослідження:** описовий, метод систематизації та класифікації матеріалу, теоретичний, емпіричний, метод вивчення передового досвіду вчителів та викладачів.

Практичне значення визначається можливістю застосування її основних положень та висновків у навчальному процесі у ЗНЗ та ВНЗ. Результати дослідження можуть бути використані при написанні статей, кваліфікаційних робіт, доповідей на студентських конференціях, при укладанні методичних посібників та підготовці до уроків англійської мови у старших класах ЗНЗ та занять англійської мови у ВНЗ.

Матеріалом дослідження слугували науково-методичні праці вчених і методистів, Національна доктрина розвитку освіти, державні стандарти освіти, програми для ЗНЗ та ВНЗ, методичні розробки вчителів та викладачів, підручники, посібники, передовий досвід роботи вчителів у школі, викладачів у вузах та власний досвід, отриманий під час проходження

педагогічної (виробничої) практики в ЗНЗ у Барській ЗОШ І-ІІІ ступенів (Вінницька обл.), педагогічної (асистентської) практики у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка і підготовки та проведення занять на курсах іноземних мов (ФОП Моруга Катерина Олександрівна, м. Буча).

Результати роботи **апробовано** на звітній конференції студентів та магістрантів за підсумками науково-дослідницької роботи у 2017-2018 навчальному році та на засіданні проблемної групи «Сучасні технології навчання іноземних мов і культур», представлено доповідь на тему: «Формування іншомовної аудитивної компетентності у старших класах і ВНЗ».

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів та висновків до них, загальних висновків та списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

Іноземна мова сьогодні є не просто частиною культури певної нації, але й запорукою успіху майбутньої вдалої кар'єри випускників загальноосвітніх та вищих навчальних закладів. Досягнення високого рівня володіння нею не можливе без фундаментальної мовної підготовки. Реалізація мовної стратегії в освіті на сучасному етапі здійснюється шляхом комплексного і послідовного впровадження нововведень, які диктують нові вимоги до оволодіння іноземною мовою.

З метою реалізації основних положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, концепціями мовної освіти має бути спрямоване на те, щоб сформувати особистість, яка вільно володіє засобами ІМ в будь-якій мовленнєвій ситуації, аргументовано висловлює свої думки, дотримується правил мовленнєвого етикету.

У дипломній роботі магістра ми розкрили особливості формування та вдосконалення аудитивної компетентності учнів старших класів ЗНЗ та студентів ВНЗ з урахуванням сучасних умов і тенденцій у навчанні ІМ: проаналізували специфіку аудіювання як продуктивного виду МД та проблему формування іншомовної КА на уроках / заняттях англійської мови; вивчили характеристики іншомовної аудитивної компетентності, цілі її формування, зміст навчання аудіювання та його види; виокремили чинники, що визначають успішність аудіювання; зазначили труднощі формування КА та розкрили способи їх подолання; визначили дидактичні умови застосування аудіювання на уроках / заняттях і завдання для формування КА; розглянули питання вдосконалення аудитивної компетенції школярів / студентів: описали етапи, систему вправ і завдань для формування компетентності в аудіюванні, навели приклад застосування пам'ятки-поради як засобу рефлексії студентів під час аудіювання; вивчили досвід використання англійськомовних публіцистичних текстів, кінофрагментів та інформаційно-комунікаційних технологій для вдосконалення навичок аудіювання. Окрему

увагу приділили питанню організації самостійної роботи та контролю рівня сформованості компетенції в англomовному аудіюванні.

Ретельно вивчивши методичну літературу та ознайомившись із передовим досвідом вчителів, викладачів та методистів, ми дійшли наступних висновків:

- формування КА учнів / студентів є одним із найважливішим завдань вчителів / викладачів англійської мови, оскільки метою навчання є оволодіння ІМ як засобом спілкування і здійснення в цьому процесі виховання, освіти і розвитку особистості;
- формування КА – це спеціально організована програма дій з аудіотекстом, які є об'єктами цілеспрямованого навчання і розглядаються як проміжні цілі формування КА, досягнення яких здійснюється поетапно;
- на характер сприйняття впливають психофізіологічні механізми аудіювання – мовленєвий (інтонаційний і фонематичний) слух, антиципація (чи ймовірне прогнозування), пам'ять та артикулювання (чи внутрішнє промовляння);
- до чинників, що визначають успішність аудіювання відносять: умови сприймання аудіоповідомлення, індивідуально-психологічними особливості самого слухача, мовні характеристики аудіоповідомлення, труднощі, зумовлені індивідуальними особливостями джерела мови, труднощі, пов'язані із незнанням культури країни, мова якої вивчається;
- залежно від комунікативного завдання здійснюється навчання різних видів аудіювання: з розумінням основного змісту аудіотексту, з метою пошуку необхідної інформації чи інформації, яка цікавить, та з повним розумінням змісту аудіотексту;
- аудіювання є дієвим видом навчальної діяльності, завдяки якому можна успішно опанувати граматику, розвивати мовленєві й комунікативні навички;
- розуміння сприйнятої інформації слухачем відбувається різними способами: під час прослуховування фабульних текстів, під час опису

зовнішності людини, пейзажів; шляхом складних розумових операцій в учнів, які мають високий рівень розумового розвитку; під час осмислення прихованого змісту та емоційного забарвлення висловлювання, з'ясування тону висловлювання (жартівливий, іронічний, серйозний, драматичний);

- для формування КА використовуються автентичні, напівавтентичні й укладені (навчальні) аудіотексти, які мають відповідати віковим особливостям старшокласників / студентів, їх мовному досвіду в рідній та ІМ; містити нову та цікаву для слухачів інформацію; із різними формами мовлення; мати надлишкові елементи інформації; природність ситуації; викликати у відповідь емоційний відгук; виховний аспект;
- систему вправ для формування КА складають вправи для формування мовленнєвих навичок аудіювання та вправи для розвитку мовленнєвих умінь аудіювання;
- для вдосконалення навичок аудіювання можна використовувати вправи: для предметного розуміння, для предметно-образного розуміння, для логічного розуміння, для розуміння підтексту;
- розрізняють такі етапи формування КА: на рівні фрази, на рівні понадфразової єдності, на рівні тексту;
- існує три етапи роботи з аудіотекстом: дотекстовий етап (Pre-listening stage), текстовий (While-listening stage) і післятекстовий (Post-listening stage);
- до засобів формування КА відносять аудіотекст (аудіотекст-опис і фабульний аудіотекст), аудіопосібник, відеопосібник, аудіокнигу тощо;
- для формування ефективних стратегій аудіювання, в т. ч. ефективних для створення позитивного настрою та подолання психологічних бар'єрів; розвитку автономії учнів / студентів, формування у них рефлексивних умінь, слід використовувати пам'ятки-поради;
- варто вивчати інноваційні напрацювання методистів та запроваджувати їх у процес навчання аудіювання, зокрема, використовувати англомовні публіцистичні тексти, кінофрагменти тощо;

- для вдосконалення аудитивних умінь слід формування навички письмової фіксації прослуханого та її використання як ефективної стратегії в аудіювання текстів для кращого їх розуміння та запам'ятовування інформації;
- актуальним залишається питання використання ІКТ для вдосконалення навичок аудіювання;
- рівень сформованості КА визначається за допомогою вербальних та невербальних видів контролю;
- для контролю (оцінка вчителя / викладача, само-, взаємоконтроль) рівня сформованості КА використовуються такі типи тестових завдань: альтернативного вибору (з визначення правильності / неправильності твердження); множинного вибору (відповіді на запитання, заповнення пропусків / доповнення); перехресного вибору (зіставлення / встановлення відповідності, впорядкування); з вільноконструйованою відповіддю (а) відповіді на запитання; б) заповнення таблиці, кросворда; в) заповнення пропусків (banked gap filling) / (open gap filling) / доповнення). Загалом рівень розвитку здібностей до аудіювання перевіряється опосередковано через особливості іншомовного спілкування, чи безпосередньо шляхом опитування, анкетування, тестування тощо;
- правильна організація роботи по навчанню аудіювання сприятиме не лише формуванню й удосконаленню аудитивних умінь, але й становленню та розвитку соціолінгвістичної і соціокультурних компетенцій учнів / студентів.

Щоб забезпечити комунікативний підхід до розвитку вмінь та навичок аудіювання, учителеві / викладачеві необхідно володіти знаннями з вікової і педагогічної психології, методики навчання ІМ, інноватики та лінгвістики, а сам навчальний процес повинен урізноманітнюватись інтерактивними та інформаційними технологіями, творчим підходом до викладання.

Варто наголосити на практичному значенні роботи, а саме на безпосередньому зв'язку з шкільними програмами та підручниками. Окремі розробки з вдосконалення навичок аудіювання апробовано нами під час

проходження педагогічної (виробничої) практики в ЗНЗ у Барській ЗОШ І-ІІІ ступенів (Вінницька обл.), педагогічної (асистентської) практики у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка і при підготовці та проведенні занять на курсах іноземних мов (ФОП Моруга Катерина Олександрівна, м. Буча).

Вагомість аудіювання як виду іншомовної МД підкреслює те, що рівень сформованості КА зумовлює ефективність формування компетентності у говорінні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агеева Н. В. Стратегии преодоления студентами психологических барьеров при аудировании иноязычной речи : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 19.00.07. Курск, 2009. 22 с.
2. Бігич О.Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні. *Іноземні мови*. 2012. № 2. С. 19–30.
3. Бігич О.Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні. *Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої*. Київ : Ленвіт, 2013. С. 280-298.
4. Бігич О.Б. Методика формування іншомовної компетенції в аудіюванні у студентів мовних спеціальностей. *Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : Курс лекцій : [навч.-метод. Посібник для студ. Мовних спец. осв.-кваліф. рівня “магістр”]* / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2011. С. 175–187.
5. Бігич О.Б. Навчання аудіювання. *Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у структурно-логічних схемах і таблицях : навч. посібник / С.Ю. Ніколаєва, С.В. Гапонова та ін.* Київ : Ленвіт, 2004. С. 76–84.
6. Богданова Е.Г. Обучение аудированию на начальном этапе интенсивного курса (исследование учебных функций визуальных опор) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Москва, 2006. 274 с.
7. Бочкарьова О.Ю. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови професійно спрямованого аудіювання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2007. 26с.
8. Вікович Р.І. Методика навчання студентів мовних спеціальностей аудіювання англійськомовних теленовін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2010. 359 с.

9. Вишневецький О.І. Діяльність учнів на уроці іноземної мови : посібник для вчителів. Київ : Рад. шк., 1989. 224 с.
10. Гаврилова А. В. Обучение аудированию иноязычной речи в условиях неязыкового вуза (на материале английского языка) : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Санкт-Петербург, 2006. 182 с.
11. Гапонова С.В. Розвиток особистості старшокласника у процесі навчання аудіювання іноземною мовою. *Іноземні мови*. 2002. № 2. С. 6–7.
12. Гез Н.И. Методика обучения аудированию в школе с преподаванием ряда предметов на иностранном языке. *Иностранные языки в школе*. 1985. № 6. С. 19–24.
13. Гупка-Макогін Н.І. Теоретичні передумови формування адитивної компетентності майбутніх фахівців у сфері міжнародної економіки. *Лінгводидактика. Наукові записки. Сер.: Педагогіка*. 2015. № 3. С. 98–106. URL: <http://pedagogica.tnpu.edu.ua>.
14. Заболотна М.І. Експериментальна перевірка ефективності методики навчання аудіювання англомовних публіцистичних текстів старшокласників в умовах профільного навчання. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки*. 2014. Вип. 119. С. 71–76. URL: http://nbuv.gov.ua/VchdpuP_2014_119_21.pdf
15. Заболотна М.І. Методика навчання аудіювання англомовних публіцистичних текстів старшокласників в умовах профільного навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2013. 243 с.
16. Заболотна М.І. Система вправ для навчання аудіювання англомовних публіцистичних текстів старшокласників в умовах профільного навчання. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Сер. : Педагогічні науки*. 2013. Вип. 4(70). С. 85–91.
17. Заболотна М.І. Система вправ для навчання аудіювання старшокласників репортажів в умовах профільного навчання. *Вісник ЗНУ. Сер. : Педагогічні науки*. Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2013. Вип. 2 (20). С. 25–35.

18. Зимняя И.А. Педагогическая психология : учебник для вузов : [изд. второе, доп., испр. и перераб.]. Мсква : Логос, 2000. 384 с.
19. Иванова Л.И. Обучение студентов начального этапа неязыкового вуза аудированию при самостоятельной работе с техническими средствами (на материале английского языка) : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Киев, 1997. 211 с.
20. КіноМова. Український безкоштовний сайт з вивчення англійської мови за фільмами. URL: <http://kinomova.com/about>
21. Колесникова Е.А. Обучение аудированию с письменной фиксацией существенной информации студентов первого курса языкового педагогического вуза (английский язык): дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Москва, 2008. 240 с.
22. Крапчатова Я.А. Само- і взаємоконтроль рівня сформованості компетенції в англійській мові аудіюванні : посібник. *Бібліотечка журналу «Іноземні мови»* [гол. ред. С.Ю.Ніколаєва]. Вип. 1 (73). Київ : Ленвіт, 2013. 64 с.
23. Кржемінська Н.В. Використання автентичних текстів з метою розвитку вміння аудіювання в учнів старших класів. *Англійська мова і література*. 2004. № 1. С. 16.
24. Круківська І.А. Використання пісень у процесі навчання аудіювання. *Іноземні мови*. 1998. № 1. С. 22–23.
25. Літвін І.М. Система вправ для формування англійської аудитивної компетенції у майбутніх учителів на матеріалі відеофопограми-інтерв'ю. *Вісник КНЛУ. Сер. : Педагогіка та психологія*. 2011. № 19. С. 118–130.
26. Луньова Т. Buy buy plastic bags: listening comprehension tasks. *Іноземні мови в школах України*. 2018. № 3. С. 51–53.
27. Ляховицький М.В. Основні принципи побудови підручників і навчальних посібників з іноземної мови для шкіл УРСР. *Методика викладання іноземних мов*. Київ : Рад. шкота 1972. Вип. 7. С.73–79.
28. Мартиненко Н.В. Шляхи оптимізації навчання аудіювання при викладанні. URL: <http://metodportal.com/node/41080>

29. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л.С. Панова, І.Б. Андрійко, С.В. Тезікова та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 328 с.
30. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник / С.Ю. Ніколаєва, О.Б. Бігич, Н.О. Бражник та ін. вид. 2-е, випр. і пререробл. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.
31. Методика обучения иностранному языку в средней школе / под ред. Г.В. Роговой, Ф.М. Рабинович, Т.Е. Сахаровой. Москва : Просвещение, 2007. 340 с.
32. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : курс лекцій : навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр» / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2011. 344 с.
33. Метьолкіна О.Б. Методичні рекомендації щодо організації індивідуального навчання аудіювання. Київ : Київський державний лінгвістичний університет, 1994. – 130 с.
34. Михина А.Э. Методика формирования стратегий аудирования у студентов неязыкового вуза (английский язык) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Улан-Удэ, 2009. 363 с.
35. Навчальні програми з іноземних мов для 10-11 класів для загальноосвітніх навчальних закладів. Академічний рівень. URL: <http://www.mon.gov.ua>
36. Навчальні програми з іноземних мов для 10-11 класів для загальноосвітніх навчальних закладів. Профільний рівень. URL: <http://www.mon.gov.ua>
37. Навчання аудіювання текстів лінгвосоціокультурної спрямованості. *Бібліотечка журналу «Іноземні мови»* / Ю.А. Пономарьова, О.М. Шерстюк, І. Бєлих, В. Хіміч, Ю. Оксимець. Вип. 2 (66). 2011. Київ : Ленвіт, 2011. 64 с.
38. Новоградська-Морська Н.А. До проблеми навчання аудіювання студентів немовних ВНЗ автентичних професійно спрямованих відео текстів. *Advanced*

- technologies of science and education* : матеріали XIV Міжнар. наук. інтернет-конф. URL: <http://intkonf.org/zhurnal-naukoviy-sotsiosvit/>
39. Овдій Ю. Мова тіла як один із різновидів спілкування. *Іноземні мови в сучасній школі*. 2013. № 4. С. 46–58.
40. Пилип Д. Teaching Listening. *Іноземні мови у сучасній школі*. 2013. № 4. С. 12–13.
41. Професійно орієнтоване навчання іноземних мов у старшій профільній і вищій школі : проблеми і перспективи : колективна монографія / А.А. Сажко, Л.Я. Зеня, О.В. Бирюк та ін. / за заг. ред. Л.А.Сажко. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2015. 225 с.
42. Прохоренко І.О. Формування комунікативних навичок на основі технологічного підходу до аудіювання. *Англійська мова та література*. 2016. № 1–3. С. 33–39.
43. Рувель Л. Сайти для вдосконалення навичок аудіювання на англійській мові / Лена Рувель. URL: <http://elenaruvel.com>
44. Сажко Л.А. Особливості поглибленого навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах. *Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів* / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. С. 521–541.
45. Сіваченко О.О. Навчання аудіювання англомовних драматичних творів студентів старших курсів мовних спеціальностей : дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. наук : 13.00.02. Київ, 2009. 283 с.
46. Скляренко Н.К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь. *Іноземні мови*. 1999. № 3. С. 3-98.
47. Смирнова Л.П. Уровни понимания иноязычных речевых сообщений на слух и способы контроля их сформированности (языковой и неязыковой вузы) : дисс. ... на соискание уч. степени канд. наук : 13.00.02. Москва, 1982. 258 с.

48. Соловова Е.Н. Обучение аудированию. *Методика обучения иностранным языкам* : базовый курс лекций : пособие для студентов пед. вузов и учителей. Москва : Просвещение, 2002. С. 124–139.
49. Сорочинська С. Читання та аудіювання. *English*. 2016. № 3 (675). С. 30–31.
50. Стемпінська І.С. Труднощі аудитивної діяльності та чинники, що **визначають успішність** аудіювання іноземною мовою у старшій школі. *Збірник наукових праць студентів та магістрантів факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Вип. 10. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2017. С. 100–103.
51. Тимошенко О. В. Комунікативні вправи при вивченні ESP. *Сучасні методи викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі* : матеріали V Міжнародної конференції. Київ: НТУУ КПГ. С. 170–174.
52. Хоменко О.В. Зміст навчання англійської мови у 10-11 класах середньої загальноосвітньої школи : дис. ... канд. пед. наук : 12.00.02. К., 2001. 260 с.
53. Черниш В.В. Експериментальна перевірка ефективності навчання аудіювання та читання з використанням аудіо книжки. *Вісник Київського державного лінгвістичного університету* : наук.-метод. зб. Вип. 3. Київ : Видавничий центр КДЛУ, 2000. С. 51–55.
54. Черниш В.В. Методика роботи з аудіо книжкою. *Іноземні мови*. 2002. № 3. С.3–9.
55. Черниш В.В. Навчання англійського читання та аудіювання із застосуванням аудіокнижок художніх творів (середня загальноосвітня школа з поглибленим вивченням іноземної мови) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02. Київ, 2001. 21 с.
56. Черныш В.В. Методика работы с аудиокнигой на уроках английского языка в средних специализированных школах с углублённым изучением иностранного языка. *Иноземні мови*. 2000. № 3. С.3–8.
57. Черныш В.В. Методика работы с аудиокнигой на уроках английского языка в средних специализированных школах с углублённым изучением иностранного языка. *Иноземні мови*. 2000. № 4. С. 3–7.

58. Черныш В.В. Некоторые характеристики аудиокниг как вспомогательного средства в обучении чтению и/или аудированию. *Проблеми сучасної методики навчання іноземних мов : Вісник Київського державного лінгвістичного університету. Дослідження молодих вчених. Сер. Педагогіка та психологія.* – Київ : КДЛУ, 1998. Вип. 1. С. 141–148.
59. Черныш В.В. Принципы отбора аудиокниг для обучения чтению / аудированию в специализированных школах с углубленным изучением иностранного языка. *Вісник Київського державного лінгвістичного університету : наук.-метод. зб. Вип.2.* Київ : Видавничий центр КДЛУ, 2000. С.12–15.
60. Шевелько К.О. Теоретичні передумови навчання гетеровалентних видів перекладу учнів старших класів спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземної мови. *Іноземні мови.* 2016. № 2. С. 14-20.
61. Щукина И. В. Методика построения многоуровневой модели обучению аудированию в системе профессиональной подготовки учителя иностранного языка : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Москва, 2009. 20 с.
62. Active listening activities. British Council. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/active-listening-activities>
63. Allan M. Teaching English with Video : Handbooks for Language Teachers. London : Longman, 1985. 128 p.
64. Anderson A., Lynch T. Listening. Oxford : Oxford University Press, 1988. 150 p.
65. Bell D.M. TV News in the EFL / ESL Classroom : Criteria for selection. *TESL – EJ*, 2003. Vol. 7. No. 3.
66. British Council : Learn English URL: <http://learnenglish.britishcouncil.org/en/>
67. Common European Framework of Reference for Languages : Learning, Teaching, Assessment. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 260 p. URL: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Cadre1_en.asp
68. Field J. Skills and strategies: towards a new methodology for listening. *ELT Journal.* 1995. № 52/2. P. 110–118.

69. Harmer J. *Teaching Listening. How to teach English.* Oxford : Longman, Pearson Education Ltd., 2007. P. 133–145.
70. Hutchinson T. *New Hotline Elementary.* Oxford : Oxford University Press, 1998.
71. Kaufmann S. *Listening Comprehension Activities Need Compelling Content.*
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2oiLrONkgqM>
72. Longeran J. *Video in Language Teaching.* Cambridge : Cambridge University Press, 1984.
73. O'Malley J., Chamot A., Kupper L. *Listening comprehension strategies in second language acquisition.* *Applied Linguistics.* 1989. № 10/4. P. 418–437.
74. Scrivener J. *Learning Teaching : A Book for English Language Teachers.* Oxford : Macmillan Publishers Ltd., 2005. 431 p.
75. *Strategies for teaching listening. Secondary English. Tess India.* URL: http://www.open.edu/openlearncreate/pluginfile.php/134891/mod_resource/content/3/SE08_AIE_Final.pdf
76. TED talks : about our organization. URL : <https://www.ted.com/about/our-organization>
77. Vandegrift L., Goh. Ch. *Teaching and learning Second Language Listening. Metacognition in action.* New York and London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2012. 315 p.
78. Wijzen Melati and Isabel “Our campaign to ban plastic bags in Bali” URL: https://www.ted.com/talks/mel-ati_and_isabel_wijsen_our_campaign_to_ban_plastic_bags_in_bali/discussion#t-643387
79. Willis D. *The potentials and Limitations of Video. Video-applications in ELT.* Pergamon Press, 1983.

Сайти для формування аудитивної компетенції

EsL Fast [www.eslfast.com]

Focus English [www.focusenglish.com]

Ororo [www.ororo.tv]

Librivox [www.librivox.org]

EsL Pod [www.eslpod.com]

English Club [<http://edition.englishclub.com>]

Tune Into English [www.tuneintoenglish.com]

Puzzle English [www.puzzle-english.com]

6 Minute English [www.bbc.co.uk/learningenglish/english/features/6-minute-english]

The English We Speak [www.bbc.co.uk/learningenglish/english/features/the-english-we-speak]

BBC Learning English [www.bbc.com/russian/learning_english]

English Class 101 [www.englishclass101.com]

Talk Zone [www.talkzone.com]

EZ Slang [www.ezslang.com]

Repeat After Us [www.repeatafterus.com]

Learn at Home [www.learnathome.ru]

Talk English [www.talkenglish.com]

Ello [www.ello.org]